

Ludo Abicht, gekend als filosoof en auteur, woonde en werkte gedurende twintig jaar in de Verenigde Staten. Hij hield er vele vrienden aan over en ook nu verblijft hij regelmatig voor langere periodes in the states. Rood sprak met hem over de Amerikaanse presidentsverkiezingen en de gevolgen van de tweede overwinning van George W. Bush voor Amerika en de wereld. Ludo Abicht: In 1963 werd ik door de directrice van het Sint Jozefsslyceum in Blankenberge buiten gegooid als leraar omdat ik deel had genomen aan de organisatie van een vredesmars, een mars tegen atoomwapens. Voor mij was dat toen geen uitgesproken links engagement, maar het klopte wel dat die marsen voor een stuk gecontroleerd werden door de toenmalige KP. Heel de linkerzijde steunde deze beweging, maar voor leraren uit het katholieke net was dat not done. Maurice Dewilde interviewde mij toen voor de tv, gezien hij het leuk vond dat er ook vanuit het katholieke onderwijs steun kwam. Maar dat ging dus te ver voor het establishment. Ik werd aan de deur gezet, met de vermelding dat ik nooit nog zou mogen terugkeren naar het katholiek onderwijs, wat ik uiteraard ook niet meer wilde.

Vervolgens vroeg ik een studiebeurs 'filosofie' aan voor Duitsland, Thubingen. Ik was inmiddels ook vader van mijn eerste kind. Daar in Duitsland ben ik dan in 1964 lid geworden, onder invloed van een aantal professoren en medestudenten, van wat toen SDS heette, de socialistische Duitse studenten. Het ging om een pré-68 vereniging waaruit later nogal wat andere radicaal linkse groepen zijn voortgekomen. SDS stond links van de SPD, wat natuurlijk niet zo moeilijk was. Boeiend was de Duitse ernst waarmee er tewerk gegaan werd. We kwamen met een dertigtal studenten twee avonden per week samen. Eén avond lazen we de klassiekers; Marx, Engels, Lenin enzovoort, in het Duits, wat wel leuk was. De tweede avond bespraken we de actualiteit. Het was een tijd waarin vooral de antikoloniale strijd centraal stond. Bij de SDS leerde ik een student kennen die net terug was gekomen van een zeer boeiende universiteit in de Verenigde Staten, in de Midwest in Ohio. Die universiteit was toen naast Berkeley één van de weinige linkse academische bolwerken in de VS en het centrum van de vredesbeweging tegen de oorlog in Vietnam. Ginder zochten ze nog naar een assistent voor Europese en Duitse literatuur. Ik solliciteerde, werd aangenomen en verhuisde samen met vrouw en kind naar de Verenigde Staten. Er waaide een zeer linkse wind. Zelfs de meest rechtse collega's gingen nog mee betogen tegen de oorlog in Vietnam. Ondermeer de maoïstische Revolutionary Communist Party werd er gesticht. Je had er een heel grote afdeling van de YSA, trotskistisch. Mandel kwam daar spreken. Het was een kleine, kwaliteitsvolle en zeer linkse universiteit. We richtten er ook een Marxist Studies Institute (MSI) op.

Alles samen ben ik er twintig jaar gebleven. Ik heb er naast de universiteitscursussen ook les gegeven aan mijnwerkerskinderen en steelworkers en ik was er actief als delegee in de teachers-union. Eigenlijk ging ik er niet vanuit dat ik nog echt zou terugkeren. Mijn kinderen wonen er nog steeds. Het was dan ook eerder op aansturen van mijn toenmalige vrouw dat we in 1984 terugkeerden naar België. En een beetje tegen de verwachtingen in ben ik hier ook gebleven. Maar ik ga regelmatig terug naar de VS, voor wat langere periodes, ik hou veel contact met mijn vrienden van ginder. Het blijft me boeien.

Je bent er recent nog geweest en hebt er een groot stuk van de campagne rond de presidentsverkiezingen meegemaakt. Wat viel je op in die campagne?

Ludo Abicht: Toen we terugkwamen, waren we reeds virtueel zeker van de overwinning van Bush en dat ondanks zijn vederlichte argumentatie. Uiteraard moet je een

Contributed by David Dessers

maandag, 31 januari 2005 - Last Updated zondag, 29 juli 2007

onderscheid maken tussen de stedelijke milieus als New York, San Francisco of Chicago, waar Bush het nooit zou kunnen halen en de rest van de Verenigde Staten. Maar, en dat is toch een eerste belangrijke bemerking, zelfs in die stedelijke milieus was het enthousiasme voor Kerry nogal mager. De zwakte van Kerry heeft zeker in de kaart van Bush gespeeld. Die laatste heeft volledig de kaart van de 'veiligheid' getrokken, de enige kaart die hij eigenlijk kon trekken, naast wat religieus-geïnspireerde stellingnames. Kerry is bijvoorbeeld voor abortus en euthanasie, wat in de VS helemaal niet zo evident is. Bush ging daar tegen tekeer.

Op zeker moment zagen we echter in staten als Pennsylvania, Ohio en New York auto's rondrijden van vakbondsleden met een dubbele slogan: "Yes to the union" en daarnaast "Vote for Bush". Een vreemde combinatie gezien Bush de macht van de vakbonden wil breken. Hij heeft al een groot deel van de sociale wetgeving afgebroken. En toch zagen we dus vakbondsleden campagne voeren voor Bush. Dat is mogelijk omdat Amerikanen natuurlijk ook patriotten zijn. Ze zijn in de eerste plaats Amerikaan en vervolgens vakbondslid. Vakbonden in de VS houden zich trouwens ook in de eerste plaats bezig met de onmiddellijke belangenverdediging, het welbegrepen eigenbelang, waar op zich niets mis mee is. Maar een socialistisch maatschappijproject komt er niet aan te pas. Bush kon dus aansluiting met hen vinden door zich op te werpen als de verdediger van de Amerikaanse belangen, waar ook ter wereld. En als die belangen bedreigd worden door een crazy Osama, dan moeten we dus hard toeslaan. En dan neemt men de leugen van Bush, rond massavernietigingswapens, er wel bij. Die logica maakt dus dat je én voor vakbonden én voor Bush kon zijn. Wat in onze ogen zeer raar is.

Maar ook Kerry trok de kaart van de veiligheid en stelde dat de strijd tegen het terrorisme teveel had moeten wijken door de oorlog in Irak...

Ludo Abicht: Dat is precies de zwakte van de campagne van Kerry. Hoe meer een aantal VLD'ers de standpunten van het Vlaams Belang gaan benaderen, hoe sterker het Vlaams Belang zal worden. Het origineel wint het. Wanneer Kerry dus klinkt als Bush, Cheney of Rumsfeld dan klinkt hij natuurlijk niet zo overtuigend. Kerry heeft zelf gestemd voor die oorlog! En dus moest hij zich in allerlei bochten wringen en uitleggen dat hij toen niet anders kon enzovoort. Tja... Hij zou trouwens als president ook niet het verschil gemaakt hebben op het gebied van het buitenlands beleid.

Het enige verschil met Bush zou geweest zijn dat Kerry een wat andere achterban heeft. Kerry heeft een achterban die zich eerder links van het centrum bevindt en zou daar dus meer rekening mee moeten houden. Bush heeft op dat vlak geen enkel probleem. Toen Bush deelnam aan een gala van de rijkste Amerikaanse biljonairs stelde hij met zijn eigen vorm van Texaanse humor: "Sommige mensen noemen jullie de elite, ik noem u mijn basis". Hoe je het ook draait of keert, Kerry zou dat nooit op die manier kunnen zeggen. Hij moet meer rekening houden met een ander Amerika.

Voor de verkiezingen ontstond er een geanimeerd debat in de Amerikaanse linkerkant over de te volgen weg. Mensen als Michael Moore of Michael Albert riepen op om Bush terug naar Texas te sturen door op Kerry te stemmen. De militanten waarmee wij samenwerken in VS vonden dat een doodlopend straatje en riepen op voor Nader. Wat denk jij erover?

Ludo Abicht: Het is niet helemaal zeker, maar er bestaat toch de perceptie dat Al Gore vier jaar geleden in het zand beet, door die tienduizenden stemmen die in Florida

Contributed by David Dessers

maandag, 31 januari 2005 - Last Updated zondag, 29 juli 2007

naar Nader gingen. Dat heeft ertoe geleid dat heel wat linkse Amerikanen het dit jaar te riskant vonden om op Nader te stemmen. Ze vonden dat je eigenlijk enkel nog op Nader kon stemmen in die staten waar de overwinning van de ene of de andere bijna zeker op voorhand vaststond. Daar zou je dan Nader stemmen als een soort van signaal. Veel linkse Amerikanen volgden dus de slogan 'Anybody but Bush'. Een andere slogan luidde "Today we'll elect Kerry, tomorrow we'll demonstrate against him". Mocht ik kunnen stemmen in de VS zou ik allicht ook met veel tegenzin Kerry gestemd hebben. Bush zal nu bijvoorbeeld de vier uittredende rechters van het hooggerechtshof kunnen benoemen. Bovendien heeft hij nu een administratie die hij volledig onder controle heeft. Hij zal dus niet nalaten om de sociale afbraak zeer vakkundig verder te zetten. Hij is nog méér dan vroeger omringd door de neocons en imperialisten, voor wie die term niet eens een scheldwoord is.

De mensen die campagne voerden voor Nader trekken vandaag wel een andere conclusie. De linkse Amerikanen schaarden zich achter Kerry. Het resultaat is dat Bush nog vier jaar aan de macht kan blijven. En het Nader-kamp ligt op apegapen, waardoor een links alternatief verder weg is dan ooit... Staan we dan nu sterker?

Ludo Abicht: Dat lijkt me een valse redenering. Als immers de linksen die nu met veel tegenzin Kerry stemden, op voorhand geweten zouden hebben dat Bush het toch zou halen, dan hadden ze natuurlijk op Nader gestemd.

Twee dagen geleden nam ik deel aan een debat. Daar zei men het volgende: stel dat Irak op termijn toch een democratisch regime zou kennen, dan moeten we Bush uiteindelijk toch gelijk geven. Neen, natuurlijk niet. Ik zou het goed vinden mocht Irak tot rust komen en ik was geen supporter van Saddam Hoessein. Maar je zal mij nooit horen zeggen dat Bush en Rumsfeld naar Irak zijn getrokken om er democratie te brengen. We moeten opletten met dat soort valse redeneringen.

Mochten we dus op voorhand geweten hebben dat Bush het toch zou halen, dan had ik mijn kinderen, die Amerikaanse staatsburgers zijn, aanbevolen om Nader te stemmen. Maar nu leek het er op een bepaald moment, in augustus, september, toch op dat Bush mogelijk kon verliezen. Ik herinner me dat de New York Times ten tijde van Vietnam op een week tijd een bocht nam en plots begon te schrijven over een "honorable way to get out". Even leek het erop alsof ook delen van het zakenleven zich tegen Bush zouden keren omdat Irak hen teveel schade toe zou brengen.

In 1999 waren er de acties in Seattle in de Verenigde Staten. Sindsdien hoorden we wat meer over nieuwe bewegingen en acties in de VS, vooral bij jongeren en studenten. Wat is de toestand van de linkerzijde vandaag in de VS?

Ludo Abicht: Ik kan misschien het voorbeeldje van Berkley nemen, dat was toch wel de universiteit van de contestatie. Je hebt daar vanaf het begin van de jaren zestig enorme bewegingen gehad tegen de oorlog in Vietnam, rond burgerrechten en vrije menings-uiting. Aan die universiteit ligt er een grote plaza. Dat plein ken ik al vanaf begin jaren zestig als een verzamelplaats van onnoemelijk vele linkse clubjes en sekten allerhande. Verschillende maoïstische groepen, meer-dere trotskisti-che groepen, communistische organisaties, so-cialistische feministen, lesbiennegroepen... noem maar op. Die groepen wa-ren er gedurende al die ja-ren constant aanwezig met stands, krantjes en materiaal. Welnu, in de jaren 90 heb ik dat langzaam zien veranderen. En vandaag staat het vol met christelijke groepen. Maar niet de gezonde christelijke

Contributed by David Dessers

maandag, 31 januari 2005 - Last Updated zondag, 29 juli 2007

groepen, niet de bevrijdingstheologie en zo. Het zijn nu de 'baptists' en de 'born
agains' die het plein vullen.

Wanneer ik rondloop op Amerikaanse campussen, kijk ik steeds naar wat er zoal
op de muren hangt en welke krantjes er liggen enzovoort. Welnu, die zichtbare
aanwezigheid van linkse groepen is vandaag beduidend afgenomen. De vakbonden gaan
er niet op vooruit... Anderzijds zijn heel wat van die groepen wel blijven bestaan en
hebben ze het gevoel dat er sinds het einde van de jaren 90 terug een linkse revival is,
onder invloed van het andersglobalisme. Alleen is het niet zo duidelijk welke
invulling die revival zal krijgen. De oudere invulling die voor mij vanzelfsprekend is, stelt
kennelijk vandaag méér problemen. En dat is dus ook een zwakte want er ontbreekt dan
een solide basis van analyse. Jongeren kunnen zich vandaag blijkbaar makkelijk
emotioneel betrokken voelen bij de strijd van de landloze boeren. Maar dat leidt niet
noodzakelijk tot een gedegen analyse van de maatschappij en de wortels van de
problemen. In de VS merk je vandaag een opstoot van, laten we zeggen, de juiste
gevoelens... Maar het is niet zo vanzelfsprekend voor de linkse groepen om echt
aansluiting te vinden met de jongeren die vandaag radicaliseren. Objectief is het
andersglobalisme vandaag ook in de VS de verderzetting van links, maar het is er zich niet
steeds van bewust.

Wat valt er te verwachten van de tweede termijn van Bush?

Ludo Abicht: Het is nooit uitgesloten dat een president in zijn tweede
ambstermijn bezig wil zijn met zijn plaats in de geschiedenisboekjes en dat Bush nu
bijvoorbeeld datgene wil gaan realiseren waarin Clinton in Camp David niet gelukt is. Maar
dat scenario lijkt me zeer onwaarschijnlijk. Ik denk dat hij nu eerder weet dat hij
schotvrij is en dat hij nu een zeer rechtse politiek kan doordrukken, zonder het risico dat
hij daarvoor zal afgestraft worden. Ik vrees dat hij volledig zal doorgaan op zijn
neoconservatieve programma, zowel in de VS als daarbuiten. Dat betekent bijvoorbeeld
dat er nu al een derde wetsontwerp klaarligt "Patriot Act 3". Telkens gaat het om
beperkingen van de vrijheden van de burgers in naam van de strijd tegen het
terrorisme. Hij zal abortus verder aan banden leggen. En de vrouwen die hij het eerst zal
treffen zijn de armere, zwarte en hispanovrouwen, die niet in zijn eigen partij zitten en die
niet zo makkelijk protesteren. En voorts zal hij verdergaan met de sociale
afbraak. Dit laatste is uiterst belangrijk. Er bestaat een zeer beperkte vorm van sociale
zekerheid in de VS, in de vorm van sociale programma's voor ouden van dagen en armen.
Welnu, hij wil steeds meer van die programma's overhevelen naar de private
liefdadigheid. Aan de ene kant gebeurt dat in de vorm van fikse lastenverlagingen in ruil
voor private liefdadigheidsprojecten, aan de andere kant geeft de staat steeds
meer geld aan kerken, en dan vooral aan de bevriende kerken. De klok wordt dus
teruggedraaid: meer liefdadigheid, minder sociale voorzieningen, minder overleg met
de vakbonden, het stap voor stap inkrimpen van de burgerlijke vrijheden,
beknibbelen op onderwijs. Een enorme verrechtsing dus, maar zo uitgevoerd dat ze niet
tot onmiddellijke en zware protesten leidt. Zo krankzinnig is Bush dus ook weer niet. Hij
laat zich omringen door raadgevers, naar wie hij ook luistert.

En wat met het buitenlandse beleid?

Ludo Abicht: Wat ik nu ga zeggen, klopt waarschijnlijk niet helemaal. Maar toch:
zelfs indien Ralph Nader zou verkozen zijn geweest als president, dan zou hij allicht de
fundamentele politiek van Amerika in het Midden-Oosten niet veranderd hebben.
Ik zeg dat niet omdat ik Nader niet genegen ben. Ik zeg dat omdat Amerika objectieve
belangen te verdedigen heeft in het Midden-Oosten. Zij moeten controle hebben, niet in de

Contributed by David Dessers

maandag, 31 januari 2005 - Last Updated zondag, 29 juli 2007

eerste plaats over de olie zelf maar over de 'flow of oil', de olietoevoer. Zij kunnen niet toelaten dat Rusland of -godbetert- China de controle zou verwerven over de vitale rijkdommen. En de beste manier om controle uit te oefenen is via trouwe bondgenoten. De VS-bondgenoten in het Midden-Oosten waren de Sjah van Iran, Sadam Hoessein in de oorlog tegen Iran, de Taliban in de oorlog tegen de Russen, de speciaal-agent Osama Bin Laden en dan natuurlijk de goede vrienden van Saöedi Arabië. Vandaag blijft daar dus niets meer van over. De enige die nog min of meer als bondgenoten fungeren zijn de Saöedi's, maar daar hebben de Amerikanen absoluut geen vertrouwen meer in. Ze weten maar al te goed wie er achter de aanvallen van 11 september zat, ik bedoel dan financieel, welke mensen, welke kringen. De enige echte bondgenoot die overblijft in de regio, Israël, hoeft geen olie te hebben. Het land bezet een sleutelpositie in het Midden-Oosten en beschikt over het derde grootste leger ter wereld. Dus als men morgen met een blitz-aanval de kerncentrales van Iran wil aanpakken, rekent men daarbij op Israël. Wat Palestina-Israël betreft, moet men rekening houden met het feit dat de best georganiseerde buitenlandse lobbygroep in de VS de AIPAC is, het 'American-Israël Public Affairs Committee', dat een zeer grote druk weet uit te oefenen op de verkozenen. AIPAC is bijzonder actief en bijzonder goed georganiseerd. Geen enkele politicus vandaag actief in de VS kan zich permitteren om daar frontaal tegenin te gaan. Die twee elementen - de belangen in de regio en de zionistische lobby - maken dat er soort van "push en pull-factor" speelt: de VS worden aantrokken en geduwd naar het Midden-Oosten. Ik zie dus weinig ten goede veranderen in de komende jaren. Ik geloof ook niet in de "roadmap". De Amerikanen zeggen nu al jaren dat Israël de internationale regels moet respecteren, maar ze doen nooit wat, laat staan dat ze de jaarlijkse steun van 4 miljard dollar aan Israël zouden intrekken. Niets wijst erop dat de VS ooit in staat zullen zijn om een evenwichtig standpunt in te nemen.